

Bertsotan

ULA IRURETAGOIENA

Nafarroako Bertsolari Txapelketako finalean, gure memorian txertaturik gelditu da egunkariak aurkeztu zuten irudia, Saioa Alkaiza txapeldun berriaren eta Estitxu Arozenaren arteko besarkada. Arkitektoaren begiradak Anaitasuneko eszenatokian jarriko du atentzioa; bertsolariaren gibelego grafikagintza koloretsuan, eserlekuen diseinuan, argi-fokuen erabileran, zoruaren materialean... Baina begirada zorroztean, agian oharkabean igaro den xehe-tasun bat antzeman dut: bertsolariaren mikro publikitatean ageri den marka eraikuntza material saltzaile ezaguna.

Eraikuntza material denda hau hiraldirietako zentro komertzialetan egon ohi da, tamaina handian, etxearen eraikuntzarekin harremanean den material zerrenda zabala eskuragarri –zementu eta isolatzaileetatik hasita lorategi eta komuneko osagarrietara–, eta prezio merkeak ziurtatzen ditu.

Denda barnean, gizonezkoak nagusi dira; iturginak, elektrizistak... Eraikuntzan diharduten gremioak maskulinoak baitira. Hona hemen proletargo maskulinoaren azpi-mundu bat. Gizonaren zereginekin batera emakumezkoak erakartzeko, etxearen dekorazioko objektuak daude, Suediako marka ezagunaren diseinu gabeko alternatiba bat.

Eraikuntzako profesionalen gain, brikolajearen maitaleak aurkitzerik bada. Brikolajea gurean ez dago oso zabalduta, Frantziarekin alderatuz. Norberaren eskuekin etxeko txoko bat atontzeko grina duenak profil kuriosoak badu, dirua aurreztetik haratago gozamen aktibitatea baldin bada. *“Do it yourself”* etxekoi honetan dabilenak, eraikuntzako lardaske-riak direla esango du garrantzia gutxituz, baina autoezagutza ariketa sendoa da, jakintza kolektibotik xurgatzen duena eta bertsotan aritzen da eraikitzen.

Ekitaldi baten publikitateak ez du zertan ekitaldiaren ideologiarekin bat egin, diru-iturri bat izan daiteke. Akaso bertsolariaririk urrutitu sentitu daitezkeen “horietara” iristeko tresna bilakatu da, edo agian ez du inork honetan pentsatu. ●

Greba orokorra, lehenago edo geroago

URKO APAOLAZA AVILA

Euskal Herrian greba orokor bat antolatzeke aukera mahai gainean izan da azken hilabeteotan sindikatuen artean. LABek mahairatu zuen lehen aldiz, Maiazaren Leheneko ekitaldietan, halako mobilizazio bat egiteko beharra, eta ELAK ez zuen ezezkorik esan. Arrazoiak soberan daude bi sindikatuontzat: pandemiaren ondorioz hartutako neurri ekonomiko eta sozialei buelta emateko premia, zerbitzu publikoak indartzea, Espainiako lan eta pentsio erreformen torloju askatzeko ahalegina, Europako funtsen itzala... Baina greba egiteko unean eta estrategian huts egin du elkarlanak.

LABek azaldu duenez, bere asmoa deialdia lehenbailehen egitea zen, Euskal Herriko eragin-eremuan kokaturik “bide propioa” hartuta, eta bere esanetan ELA data hori atzeratzen joan da “Madrilgo jokalekura eta agendara” begira egon delako, “une egokienaren zain”. ELAren arabera, ordea, LABek uko egin dio grebari, eta “akatsa” deritzo horri, “orain Madrilen dauden euskal alderdiak, EAJ eta EH Bildu, presionatzea dagokigulako”, azaldu du Radio Euskadin Mitxel Lakuntza ELAko idazkari nagusiak.

ELAren kritika ez da LABengana soilik zuzendu. Lakuntzak oso gogor hitz egin du EH Bilduk espainiar aurrekontuak babestearen aurka, “EAJren eredu ekonomiko eta soziala onartu duelako”. Hala, bere ustez, Espainiako Kongresuan datorren asteetan onartu nahi den lan erreforma dela eta EAJk eta EH Bilduk hartuko duten jarrerarekin adi egon beharko lukete euskal sindikatuek, “bertako hitzarmen kolektiboak lehenesteko hitzarmen estatalen aurrean”.

Hori litzateke ELArenzat greba orokorra egiteko “une egokia” –LABen hitzak erabiliz–. Baina, akaso une egokirik behar ote du greba orokor batek? Euskal Herrian deitu zen azken lanuzte handia 2020ko urtarrilaren 30ekoa izan zen, eta orduan patronalak eta erakundeetan agintzen dutenek grebarako “nahikoa arrazoi” ez zegoela adierazi zuten, ohi duten bezala. Baina egin, egin zen, prekaritatea, soldata arrakala eta pobrezia kontra “estutzeko garaia” zela ikusi zelako sindikalgintzatik.

Duela urtebete argitaratu zen EHUKo ekonomialariaren ikerketa batek ondorioztatu zuen greba tresna ezinbestekoa dela “kontraboterean” dauden ELA, LAB eta antzeko sindikatuentzako; mobilizazio soila baino, langileen ahalduntzea eta “antolaketa sakonagoa” ekartzen duelako, eta sindikatuak indartzen dituelako –ikerketa horren arabera, grebak egiten Europako txapeldunak omen gara–. Horri heldu beharko diote bi sindikatuek bai ala bai, lehenago edo geroago. ●